

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-453-5-19>

PROSPECTS FOR THE RIGHT OF UKRAINIAN CITIZENS TO BEAR ARMS

ПЕРСПЕКТИВИ ПРАВА ГРОМАДЯН УКРАЇНИ НА ЗБРОЮ

Liashuk R. M.

*DSc (Law), Associate Professor,
Bohdan Khmelnytskyi National
Academy
of the State Border Guard Service
of Ukraine*

Ляшук Р. М.

*доктор юридичних наук, доцент,
Національна академія Державної
прикордонної
служби України імені Богдана
Хмельницького*

Конституція – це договір між владою
та озброєним народом.
Томас Джефферсон

Право на зброю є природним правом людини. Це можливість захистити себе: «Кожен має право захищати своє життя і здоров'я, життя і здоров'я інших людей від протиправних посягань» [1, ст. 27]. Це невід'ємна складова права на необхідну оборону: «Кожна особа має право на необхідну оборону незалежно від можливості уникнути суспільно небезпечного посягання... Не є перевищенням меж необхідної оборони і не має наслідком кримінальну відповідальність застосування зброї або будь-яких інших засобів чи предметів для захисту від нападу озброєної особи або нападу групи осіб, а також для відвернення протиправного насильницького вторгнення у житло чи інше приміщення, незалежно від тяжкості шкоди, яку заподіяно тому, хто посягає» [2, ст. 36, ч. 2, 5].

Які перспективи закріплення права громадян України на зброю? Аналізуючи проєкт Закону України «Про право на цивільну вогнепальну зброю» (№ 5709) [3] варто зробити ряд висновків та застережень.

Пропонується дозволити з 25 р. придбання та носіння травматичних пістолетів. Право на отримання такої зброї мають: «виключно особи зазначені у частині першій цієї статті професійна діяльність яких пов'язана із ризиком, для захисту життя і здоров'я внаслідок можливого вчинення щодо них відповідних протиправних діянь, а саме судді, прокурори, поліцейські, приватні виконавці, приватні детективи, нотаріуси, адвокати, журналісти, працівники органів державного екологічного контролю, працівники спеціальних підрозділів органів

охорони навколишнього природного середовища, раціонального використання, відтворення і охорони природних ресурсів, а також особи, які обіймали посади у військових формуваннях та правоохоронних органах із закріпленням табельної вогнепальної зброї» [3, ст. 21 ч. 5]. У воюючій державі травматична зброя має бути взагалі заборонена, оскільки кожне її застосування буде сприйматися як застосування бойової зброї що може спричинити заподіяння не співрозмірної шкоди її власнику.

Право громадянам на короткоствольну нарізну вогнепальну зброю може бути надано тільки з віку 25 років з п'ятирічним стажем попереднього володіння іншою зброєю, і після припинення дії воєнного стану. Це фактично позбавляє громадян України засобів самозахисту.

Право на короткоствольну нарізну зброю громадянам планується надати тільки з метою зберігання: «Носіння цивільної вогнепальної зброї забороняється» [3, ст. 34, ч. 1].

Виникає парадокс, що держава надає зброю для оборони часом малопідготовленим військовослужбовцям з 18 років, водночас не планує дозволити носити зброю тим самим людям, які вже не на військовій службі і в 25 років.

Для порівняння, варто згадати приклади видачі в Києві автоматичної вогнепальної зброї з вантажівок всім бажаним громадянам України [4]. Це був крайній, але дієвий для оборони та захисту захід.

Якою була б картина війни, якби громадяни України які проживали у лютому 2022 року в Київській, Чернігівській, Сумській областях володіли вогнепальною зброєю? Яким би був опір загарбникам і чи дозволи б озброєні чоловіки кривдити свої родини?! Право громадян на зброю є важливою складовою територіальної оборони та руху опору загарбникам.

Право на зберігання та носіння нагородної нарізної короткоствольної зброї може бути надано з 18 років [3, ст. 21].

Водночас пропонується встановити кримінальну відповідальність за незаконне поводження із гладкоствольною зброєю яка сьогодні є адміністративною.

Про транспортування вогнепальної зброї її основних частин та або бойових припасів до неї за межі області обов'язково повідомляється орган національної поліції України у порядку встановленому МВС [3, ст. 34, ч. 14].

Вищеописані підходи до врегулювання права на зброю наслідують законодавство авторитарних держав. Можна зробити висновок, що частина представників влади хоче й далі будувати в Україні соціалістичну державу, де громадяни позбавлені права на зброю, а відтак і можливості захисту себе та правопорядку в державі.

Перспективами права громадян України на зброю є розумне врахування досвіду російсько-української війни, негативних прикладів радянського та російського окупаційних режимів, та позитивних прикладів держав з розвинутою демократією, наприклад США.

Література:

1. Конституція України від 28 червня 1996 р. URL: <https://cutt.ly/FwklvRNH> (дата звернення – 06.03.2024).
2. Кримінальний кодекс України. *Відомості Верховної Ради України (ВВР)*. 2001. № 25–26, ст. 131.
3. Про право на цивільну вогнепальну зброю : проєкт Закону України № 5708 від 25.06.2021. URL: <https://itd.rada.gov.ua/billInfo/Bills/Card/27190> (дата звернення – 06.03.2024).
4. МВС вже видало громадянам десятки тисяч автоматів: Укрінформ. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-ato/3429782-mvs-vzevidalo-gromadanam-desatki-tisac-avtomativ-monastirskij.html> (дата звернення – 06.03.2024).

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-453-5-20>

STATUTORY REGULATION OF ARMS CIRCULATION IN THE CURRENT CONDITIONS OF SOCIETY TRANSFORMATION

НОРМАТИВНО-ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ОБІГУ ЗБРОЇ В СУЧАСНИХ УМОВАХ ТРАНСФОРМАЦІЇ СУСПІЛЬСТВА

Mozhalov V. Iu.

*Lawyer, Postgraduate Student,
Department of Organization of the
Judiciary, Law Enforcement Agencies
and the Bar, National University
“Odesa Law Academy”*

Мозгальов В. Ю.

*адвокат, аспірант 1-го курсу
кафедри організації судових,
правоохоронних органів та
адвокатури
Національного університету
«Одеська юридична академія»*

В сучасних умовах глобальних політико-правових перетворень, подальших євроінтеграційних процесів, які відбуваються в Україні на тлі відсічі країні агресору, нагальною є необхідність у нових підходах до нормативно-правового регулювання державної політики у сфері